

Toplum ve Hekim Yayın Kurulu'ndan

Önümüzde bir belge var; Sağlık Bakanlığı'nın Ocak 2009 tarihli Sağlıkta Dönüşüm Programı belgesi. Altında, Recep Akdağ imzası var. Belge, 2003'te AKP tarafından başlatılan Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın gelinen noktadaki durumunu irdeliyor.

"Programın Yürütülmesinde Risk Oluşturan Üç Ana Problem" olarak; "1. Sağlık iş gücü sayısal yetersizliği, 2. Finansmanda Hazine-Maliye-SGK arasında sağlık koordinasyon yetersizliği, 3. "Dönüşüm"ün sağlık harcamalarını "ölçüsüzce" artırdığı şeklindeki düşünce" belirlenmiş. Şimdi bu tespitlerin alt başlıklarına bakalım: "Doktor, hemşire, sağlık iş gücü sayısal olarak yetersizdir." Özü doktor sayısı yetersiz, saptama bu. Peki ne yapmalı? Bu konuda da söylenen şu: "Problem kamuoyuna maledilmiş ve ortak çalışmalar sonucunda YÖK çözüm yolunda adım atmaya başlamıştır. Konu daha da geliştirilmeye muhtaçtır." Olay şu; hükümet, ülkedeki en önemli sağlık sorunu olarak hekim ve sağlık personeli yetersizliğini görmüş. Her şey "harika", bir tek "hekim sayısı eksik". Bu fevkalade(!) tespitle, önce halk ikna edilmiş, hatta halk o kadar ikna olmuş ki, yetersiz sayıda olan hekimi gördüğü yerde "bir tane çakar hale gelmiş!" Çünkü, hükümete göre, her şeyin sorumlusu, hekimler ya. Vurun abalıya. Allahtan YÖK de ikna olmuş, yılda 4500 olan mezun sayısını 6500'e çıkarmış. Ama bu da yetersiz, Bakana göre. Daha da artırılmalı. Ki, doktor bulamayıp dövmeyenler, strese girmesin. Elinin altında daha fazla bulursa, daha kolay stres atabilir! Şaka bir yana, Türkiye'de hemşire sayısı yetersizse, yüzlerce işsiz hemşireyi nasıl izah edecekler? Yine, TTB 2008'de yayınladığı raporla ülkedeki hekim sayısının yeterli olduğunu, bilimsel olarak gösteriyor. Görmek isteyene tabii.

Bir başka tespit: "Sosyal Güvenlik Kurumları özel sektörden hızla ve yaygın olarak hizmet almaya başlamış ve beraberinde özellikle doktorlara özel sektöre çok yüksek ücretler verilmeye başlanmıştır." Bu tespitle yönelik çözüm de şu: "Özel sektörün genişlemesi gelişmiş batılı ülke örneklerinde olduğu gibi dengeli bir planlama altına alınmıştır. Bu planlamanın arkasında kararlılıkla durulmalıdır." Öncelikle tespit, doğru. Hakkını verelim. Ama, arkasından da soralım, şimdi mi aklınıza geldi? Biz vakt-i zamanında söylemiştik; kamu sağlık hizmetlerini çökertir, özele teşviği yağdırırsan, arkasından da kamu kaynaklarını akıtarak bir sağlık piyasası oluşturursan, hizmet satın alma modeli kaçınılmaz olarak, özel sektörü büyütür! Nitekim de öyle olmuştur. Sağlık piyasası-hizmet satın alma-özel sektörün şişmesi-harcamaları dengesinin bozulması kısır döngüsü, bilinen bir gerçeklik olarak ülkemizde de yaşanmıştır. Şimdi, bu işin müsebbipleri, neden oldukları sonuçtan yakınıyorlar. Oh ne ala. Çözüm de, kaçınılmaz olarak, kontrollü piyasa olarak bulunmuş. Parayı bas, piyasayı oluştur. Kamuda gelecek görmeyen yüzlerce sağlık çalışanı, sana inanıp piyasaya dalınca, "ee çok oldu, siz de çok para verip, dengeleri bozuyorsunuz" diye, oyunun kurallarını, tam oyunun ortasında değiştirir. Şimdi olacak şu; sağlığa akan para ile yaratılan piyasada herkese para yok kardeşim, önce büyüklere. Küçükler, onlardan arta kalanla yetinecek ya da kapanacak. Ve de, bir ucuz emek ortamıyla bu sağlanacak. Sağlık tekellerinin çıkarları doğrultusunda bir halkçılık ve kamuculuk yapacak, Sağlık Vekaleti de.

Tespit 3: "Bu maliyet artışı vatandaşa yansıtılarak çözüm bulmaya çalışılmakta, bu arada vatandaş finansal riske girerek mağdur ve gayri memnun hale gelmektedir." Ya çözüm? "Özel sektörün ilave ücret almasına %30 tavanı getirilmiştir. Hastaneler sınıflandırılarak tavanlar daha hakkaniyetli ve kaliteyi teşvik edecek şekilde değiştirilecektir." Türkçesi; "Kardeşim, vatandaşın hepiniz çok para alıyorsunuz, onlar da bize kızıyor. Bundan sonra, sadece çok kaliteli olanlar, yani çok büyük/zengin sağlık kurumları çok para alacak, diğerleri bizim belirlediğimiz sınırların dışına çıkamayacak. Yani, paralar tekellere.

Kanıt mı? Demiştik ki, AKP ile birlikte sağlığa akan kamu payı 8-9 milyar dolardan 27 milyar dolara (toplamda 40 milyar dolar kadar) çıkmıştı. Biz bu paranın, ilaç ve özel hastane ağırlıklı özel sektöre akıtılarak bir sağlık pazarı oluşturulduğunu ifade etmiştik.

İşte bir kanıt: Turkish Time adlı dergi, en büyük 250 hastanesini yayınlamış. İki yıl önce 307 olan özel hastane sayısı 387'ye çıkarken, iki sene önce 2 hastanesi olan Medical Park grubu hastane sayısını 11'e ve yatak sayısını 1660'a çıkararak ilk sıraya oturmuş. Onu Universal Hastane Grubu, Medicana Grup, Acıbadem Grubu ve Amerikan Hastanesi izlemekte. Vatandaşın çok memnun olduğu "istediği hastaneye gidebilme" hakkı! Büyüklerin daha büyümesi ile sonuçlanmış, özel hastaneler akan para, üniversitelere giden parayı geçmiş. Bir diğer kanıt, ilaç tüketimi ile ilgili. 2003'de 789 milyon kutu olan ilaç tüketimi, 2008'de iki misline çıkarken, kamu ilaç harcamaları %20 artmıştır. İlaç ve özel -büyük- hastane şirketlerini büyüten sağlık piyasası oluşturma süreci maliyetli çıkınca, bunların nedenlerini değil sonuçlarını öne çıkararak bir tespitler silsilesi ve yine büyüklerin önünü açan çözümler. Yakışır yani...

2008 yılının son sayısı, "dosya"sız. Son sayımızda Güz Okulu yazıları arasında bulunan Mehmet Beşeli'nin "Bugünün Türkiye'sinde Sosyal Politika" başlıklı yazısı yer alıyor. TTB Merkez Konseyi'nin işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki son gelişmelerin değerlendirilmesi istemine yanıt veren tıp fakültesi halk sağlığı anabilim dallarından ikisinin belge niteliğindeki katkıları dosyadaki diğer yazı başlıklarını oluşturuyor. Yanı sıra, sağlık politikaları ile bulaşıcı hastalıkları ilişkilendiren bir yazı ile altın madenciliğinin halk sağlığı açısından ele alındığı bir başka yazı, bu sayımızın önemli çalışmaları. TTB Halk Sağlığı Kolu'nun bu yılki gezici eğitim semineri raporu da, hem çevre, hem işçi sağlığı açısından kapsamlı bir çalışma niteliğinde. Yine, son günlerin güncel bir konusu var; şiddet. Bu konuyu, kapitalizmle ilişkilendiren bir yazı da, Sibel Özbudun'dan. Aynı konuyu işleyen bir diğer çalışma ise Hatay Tabip Odası'ndan Ebru Turhan ve arkadaşlarının sağlık çalışanlarına yönelik şiddeti inceledikleri bir araştırma yazısı.

Bu sayımızın özgün bir bölümü, 30. yılımız (Toplum Hekim dergisinin ilk sayısı, 1978 tarihidir) nedeniyle yaptığımız yuvarlak masa toplantısına ayrıldı. Yayıncılığı, toplumsal muhalefet ve kitle örgütleri bağlamında ele alan bir tartışma oldu. Son olarak da, geleneksel dizinimiz var. 2009'da daha zamanında çıkan sayılarla görüşmek dileğiyle...